

Svar från grundskolan Gotland gällande motion angående demokrati och mänskliga rättigheter i skolan

Grundskolan välkomnar det engagemang som visas för att stärka demokratiarbetet inom Gotlands grundskolor. Demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och elevinflytande är grundläggande delar av skolans uppdrag, vilket tydligt framgår i både skollagen och läroplanen.

Demokratiarbetet är genomgående i all undervisning på våra skolor. Pedagogerna uppmuntrar barn och elever att göra sin röst hörd, lyfta sina behov och åsikter, tänka självständigt, uppmuntra till samtal om politiska frågor, med mera. Elever och barn har rätt till inflytande över sin utbildning och sin arbetsmiljö. De har också rätt att hålla möten och organisera sig (exempelvis elevkår, klassråd, mentorsgrupp och elevskyddsombud).

Grundskolan delar motionärernas uppfattning om att arbetet bör vila på forskning och beprövad erfarenhet. Samtidigt ser vi att en enhetlig modell, såsom Skolverkets Demokratistegen, är svår att tillämpa likadant i alla våra skolor. Gotlands 30 grundskolor varierar stort i storlek, elevsammansättning och organisatoriska förutsättningar – från små byskolor med färre än 20 elever till större enheter med över 600 elever.

I stället för att införa en gemensam modell arbetar vi med flera forskningsförankrade metoder och utvecklingsinsatser, anpassade efter lokala behov och elevgrupper. Exempel på insatser som redan är i bruk:

- **Trygghets- och inflytandeenkäter** genomförs regelbundet. Resultaten visar generellt god trygghet, men också skillnader mellan grupper – exempelvis att pojkar på högstadiet ofta upplever större trygghet än flickor, och att elever med neuropsykiatriska diagnoser kan känna sig mer otrygga. Dessa resultat följs upp inom skolornas systematiska kvalitetsarbete.
- **Trygghet, studiero och relationer** är prioriterade områden i vårt kvalitetsarbete, i linje med forskning om förutsättningar för elevers delaktighet och lärande.
- **Utbildning i MVP** – Mentorerna i våldsprevention har genomförts i alla skolor. Metoden bygger på internationell forskning och stärker normkritik, ansvarstagande och demokratiska värderingar.

- **Elevhälsofrämjande insatser**, bland annat genom utbildning i PAX i skolan, en evidensbaserad metod som främjar socialt samspel och förebygger konflikter.
- **Föreläsningar för all skolpersonal** har genomförts om hedersrelaterat våld och förtryck samt mäns våld mot kvinnor – viktiga teman i värdegrundsarbetet och arbetet för jämställdhet och mänskliga rättigheter.
- **Tillgängliga lärmiljöer** är ett centralt utvecklingsområde som bidrar till ökad likvärdighet och delaktighet för alla elever.
- **Praktiskt demokratiarbete** sker genom exempelvis skolval vid riksdagsval, riksdagsbesök för årskurs 9, elevråd, klassråd och tematiskt arbete kring förintelsen, barnkonventionen och mänskliga rättigheter.

Vi ser att det finns mer att göra – särskilt när det gäller att stärka uppföljningen och analysen av demokratiarbetet på huvudmannanivå. Vi behöver bli bättre på att synliggöra hur skolornas demokratiuppdrag genomförs, och att sprida goda exempel mellan skolor.

Vi vill också kommentera Skolverkets modell Demokratistegen. Den innehåller flera värdefulla komponenter som kan inspirera skolor i deras utvecklingsarbete. Vi ser modellen som ett möjligt stöd, men inte som ett verktyg som bör införas enhetligt. Rektorer behöver ha frihet att välja metoder som passar deras lokala kontext, i enlighet med sitt pedagogiska ansvar enligt skollagen.

Avslutningsvis vill vi understryka att vi inte förespråkar en enhetlig modell för alla skolor. Däremot ser vi behovet av ett mer sammanhållet arbetssätt – där skolor ges stöd att vidareutveckla ett demokratiskt och inkluderande klimat, utifrån sina lokala förutsättningar och med stöd i forskning och beprövad erfarenhet. Vi ser positivt på att detta arbete kan förstärkas i samverkan mellan skolor.